

Täysistunto

Maanantai 30.3.2020 klo 14.01—19.42

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyljetuotteiden kaupasta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 103/2019 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 2/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.20 Jenna Simula ps: Arvoisa herra puhemies! Hylkeenmetsästystä varjostaa Suomessa Euroopan unionin sääntely, joka kieltää hyljetuotteiden myynnin. Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä tähän otettiin selkeä kanta, jonka mukaisesti valiokunta edellyttää valtioneuvoston jatkavan vaikuttamista EU-sääntelyyn siten, että hyljetuotteiden kauppa sallittaisiin. Nykytilanne on valitettavasti sellainen, ettei se tue suomalaista perinteikästä metsästyskulttuuria, jossa saalis pyritään hyödyntämään mahdollisimman hyvin.

Hylkeiden metsästäjiä ei Suomessa ole kovinkaan paljon, ja saalismäärät ovat sen myötä pienempiä kuin olisi tarkoituksenmukaista. Hylkeet aiheuttavat selkeää vahinkoa muun muassa ammattikalastukselle ja kalankasvatukselle. Mikäli haluamme jatkossakin syödä suomalaista kalaa ja pitää ammattikalastuksen elinvoimaisena elinkeinona, on hylkeiden metsästykseen kannustettava. Siksi valiokunta toteaaakin mietinnössään, että hylkeenmetsästykseen voitaisiin kannustaa kansallisin toimin, kuten maksamalla korvausta vahinkoja aiheuttavien hylkeiden poistosta.

Arvoisa puhemies! EU-sääntely on nähdäkseni keskeisin uhka suomalaiselle metsästyskulttuurille, oli kyse sitten susi- ja muusta petopolitiikasta tai jo pitkään valmisteilla olleesta lyijykiellosta. On tärkeää, että puolustamme arvokkaita metsästys- ja eränkäyntiperinteitämme emmekä anna EU:n sanella sitä, miten me täällä asioitamme hoidamme.

18.21 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Att inte få sälja sälprodukter går emot principerna om hållbar användning av naturresurser och emot sunt förnuft. Jakten på säl har långa traditioner i Finland, längs kusten och på Åland. Efter att sälstammen varit på en mycket svag nivå på 1980-talet är situationen i dag helt den omvända. Gråsälstammen har ökat explosionsartat och antalet sälar är nu så stort att det är ett allvarligt problem för yrkesfisket.

Sälar sprider också parasiter som äts av kräftdjur, som i sin tur äts av fiskar och som gör att parasiter sprids till fiskbestånden. Parasiter uppskattas vara en betydande orsak till att

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

just torskbeståndet i södra Östersjön är i ett så dåligt skick som nu. Också därför skulle en aktivare viltvård av gråsälén behövas.

Ett stort problem i dag är att de sälar som fålls inte får användas i produkter som säljs — något som inte bara går emot principen om hållbar användning av naturresurser utan också emot allt sunt förnuft. En jägare vill inte fälla ett djur som han eller hon inte kan ta vara på.

Då försäljningen i dag är förbjuden av EU begränsar det möjligheten till användningen, vilket i sin tur begränsar jakten. Förbudet mot handel med sälprodukter är inget som Finland ensamt kan ändra på eftersom det regleras på EU-nivå. Jord- och skogsbruksutskottet har gjort ett mycket bra betänkande i frågan. Utskottet konstaterar också att den gällande EU-lagstiftningen som förbjuder handel med sälprodukter är mycket problematisk för Finland. Utskottet konstaterar att nuvarande handelsförbud förhindrar utnyttjandet av sälprodukter annat än i jägarens eget hushåll, och leder för sin del till att denna värdefulla och historiskt viktiga viltart betraktas som ett skadedjur.

Ifall sälprodukter inte kan utnyttjas ekonomiskt till den del det överskrider behovet i det egna hushållet, leder det till en etiskt problematisk situation som strider mot vår jaktkultur som traditionellt omfattar tillvaratagande och utnyttjande av bytet samt respekt för vilt.

Ärade talman! Finland har under hösten 2019 konstaterat i en rapport till EU-kommisionen att förbudet går emot principerna för en hållbar användning av naturresurser och att förbudet har orsakat problem för kustfisket i Finland och i flera andra medlemsstater i Östersjöområdet. Regeringen har en bra linje i frågan, och jag är glad att regeringen aktivt kommer driva på ett slopande av förbudet inom EU. Det skulle ha en stor betydelse både för yrkesfisket och flera fiskbestånd i Östersjön och är en viktig fråga för alla kustsamhällen i Östersjön.

Arvoisa herra puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö on erinomainen. Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten olevan lähinnä teknisluonteisia ja sinänsä perusteltuja. Valiokunta pitää kuitenkin nykyistä hyljetuotteiden kaupan kieltävää EU-sääntelyä erittäin ongelmallisena Suomen kannalta.

Nykyinen kauppakiello estää suomalaisten hyljetuotteiden hyödyntämisen muuten kuin pyytäjän omassa taloudessa ja johtaa osaltaan siihen, että arvokas ja historiallisesti merkittävä riistalaji nähdään haittaeläimenä. Mikäli hyljetuotteita ei voida kaupallisesti hyödyntää siltä osin kuin ne ylittävät oman talouden tarpeet, johtaa se eettisesti ongelmalliseen tilanteeseen, joka on ristiriidassa maamme metsästyskulttuurin kanssa, johon kuuluu perinteisesti saaliin talteenotto ja hyödyntäminen sekä riistaeläimen kunnioittaminen.

Suomen hallituksen linja on tässä kysymyksessä erinomainen, ja meidän tarvitsee jatkaa töitä EU:n linjan muuttamiseksi tässä asiassa.

18.25 Ari Koponen ps: Herra puhemies! Metsästyslaissa todetaan metsästyksen harjoittamisesta, että ”metsästystä on harjoitettava kestävästä käytön periaatteiden mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä” sekä ”riistaeläinkantojen tuoton jatkuvuus on pyrittävä turvaamaan tarkoituksenmukaisella riistanhoidolla”.

Nykyinen hyljetuotteiden kaupan kieltävä EU-sääntely on erittäin ongelmallista juuri Suomen kannalta. Vuosina 2010—2019 hallin metsästyksen kiintiöstä on käytetty vain 13—45 prosenttia. Syynä lienee kauppakiello, joka estää suomalaisten hyljetuotteiden hyödyntämisen muuten kuin pyytäen omaan käyttöön, minkä takia arvokas ja historialli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

sesti merkittävä riistalaji nähdään haittaeläimenä, kuten myös hallituksen esityksessä todetaan.

Tällä hetkellä hyljetuotteita ei voida siis hyödyntää kaupallisesti, mikä johtaa ristiriitaiseen tilanteeseen maamme metsästyskulttuurin kanssa, johon kuuluu perinteisesti saaliin talteenotto ja hyödyntäminen sekä riistaeläimen kunnioittaminen. Liian suuresta hyljekannasta syntyy merkittävä tappio kalastajille, tietyille jo ennestään huonossa tilanteessa oleville kalakannoille sekä kalankasvatukselle.

18.27 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Hyljetuotteiden kaupan kieltävä EU-sääntely on erittäin ongelmallinen. Hylkeet ja myös merimetsot ovat vakava uhka kalastukselle rannikkoalueilla ja Saaristomerellä. Ne aiheuttavat vakavia ongelmia koko kalastuselinkeinon jatkuvuudelle. Ammattikalastajat ovat katoamassa.

Harmaahylje eli halli on Suomen rannikkokalastuksen suurin ongelma ja toimintaa rajoittava tekijä. Harmaahylkeet saapuivat Saaristomerelle 1990-luvun puolivälissä. Vahingot kasvoivat nopeasti, kun hylkeet tulivat ensin Korppoon ja Nauvon vesille ja sen jälkeen Airston ja Iniön aukon kautta suojaisemmille vesialueille. Hylkeen ilmestyminen kalastuspaikoille merkitsee kalastuksen loppumista. Ne aiheuttavat saalis- ja pyydysvahinkoja. Ne myös aiheuttavat näkymättömiä vahinkoja ottamalla saalista pyydyksistä jälkeä jättämättä. Ne myös aiheuttavat ongelmia uhanalaisille kalakannoille, esimerkiksi turskakanalle. Vuonna 2017 vahingot kalastukselle olivat maa- ja metsätalousministeriön mukaan noin 350 000 euroa ja kalankasvatukselle noin miljoona euroa. Käytännössä vahingot ovat vuosittain todennäköisesti paljon tätä suuremmat.

Arvoisa puhemies! Hylkeenpyynti on erittäin vaativa laji. Ymmärrettävää on, ettei hylkeenmetsästys innosta eikä sen metsästyskiintiö täyty nykytilanteessa, jossa eri hyljetuotteiden kaupallinen hyödyntäminen on kielletty. Hyvin epätarkoituksenmukainen, etten sanoisi järjetön EU-säädös, EU:n hyljetuoteasetus, uhkaa lopullisesti tappaa Suomen rannikkojen ja saariston ammattikalastuksen.

18.29 Anders Norrback r: Arvoisa puhemies! Kuten maa- ja metsätalousvaliokunta mietinnössään toteaa, nykyinen hyljetuotteiden kaupan kieltävä EU-sääntely on hyvin ongelmallinen Suomen kannalta. Hyljetuotteiden kauppakiellolla on haitallisia vaikutuksia kalavaraille, kalastukselle, metsästykselle sekä metsästyskulttuurille. Hyljetuotteiden kauppakielto on myös vastoin luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Metsästyksellä on Suomessa pitkät perinteet, ja maamme metsästyskulttuuriin kuuluu perinteisesti saaliin talteenotto ja hyödyntäminen sekä riistaeläimen kunnioittaminen. EU:n hyljetuoteasetuksen myötä kiinnostus hylkeenmetsästykseen on lamaanut, koska harva metsästäjä haluaa kaataa eläimen, jota hän ei voi kokonaisuudessaan käyttää hyödyksi. Se on luonnonvarojen haaskausta.

Värderade talman! I Finland har vi en hög försörjningsgrad vilket vi verkligen får vara tacksamma för, speciellt i dessa omtumlande tider. Maten räcker, livsmedelskedjan fungerar också i utmanande förhållanden. Det finns ingen orsak att oroa sig för att maten inte räcker till. Så ska det vara i framtiden också, men det här är ingen självklarhet. Vi måste i alla lägen slå vakt om våra livsmedelsproducenters verksamhetsförutsättningar. Detta gäller också i synnerhet fisket.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

Kustfiskets fångster har minskat i flera år och kustfisket är i kris just nu, till stor del på grund av sälar och skarvar som beskattar fiskbestånden. Efter att sälstammen varit på en mycket svag nivå är situationen i dag helt den omvända. Gråsälstammen har ökat explosionsartat och antalet sälar är nu så stort att det är ett allvarligt problem för yrkesfisket. Gråsäl- och östersjövikarpopulationerna i Finlands havsområden har fortsatt öka med en årlig tillväxt på cirka 7 procent. De senaste åren uppskattas tillväxten vara 5 procent. Sälar och skarvar utgör ett allvarligt hot mot fiskerinäringen i Östersjön och orsakar allvarliga problem med tanke på hela näringens framtid.

Arvoisa puhemies! Markkinoilla on huutava pula kotimaisesta kalasta, koska pienenevä ammattikalastajakunta ei pysty tyydyttämään markkinoiden tarvetta. Tuontikalan osuus on yli 80 prosenttia, kun vielä 1980-luvun alussa puolet kalasta oli kotimaista. Tuontikalasta noin 50 prosenttia on Norjasta. Jos norjalaisen lohen tuonti jostain syystä häiriintyy, meillä ei heti löydy tälle korvaajaa.

Ammattikalastajien ei ole mahdollista kalastaa enemmän, kun hylkeet ja merimetsot syövät suuren osan kalasta. Samalla hylkeen ruhon pois heittäminen on paheksuttavaa luonnonvarojen haaskausta. Tähän on kyllä saatava muutos. Meillä on moraalinen vastuu siitä, että meidän nihkeät luonnonvarat hyödynnetään luonnon kannalta järkevällä tavalla. Luottavaisena toivon, että hallitus jatkaa hyvää työtään asian korjaamiseksi EU-tasolla.

18.32 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensimmäiseksi kiitokset edustaja Kivirannalle, Löfströmille ja Norrbackille erinomaisista puheenvuoroista.

Meillä on tämän asian kanssa kyllä vakava ongelma. Meillä on tietty määrä pyyntilupia, yli satatuhatta, ja niistä tulee käytettyä vain noin puolet. Tavoitteen tulisi kuitenkin olla, mikäli aiomme pitää hyljekannan kohtuullisessa mittakaavassa, että nämä kaikki pyyntiluvat käytettäisiin. Nyt ei innosta metsästäjiä lähteä sinne pyytämään, koska on mahdotonta toteuttaa sitä omaa kulttuuria ja omaa metsästysharrastustaan, koska sitä lihaa ei yksinkertaisesti voida hyödyntää.

Kuten edellä puhujat ovat todenneet, niin tähän nyt kyllä vaaditaan muutosta Euroopan unionin tasolta, ja toivon todella, että hallitus ottaa asian vakavasti. Tähän on saatava poikkeus. Meidän on saatava hylkeen liha ja myös muut hyljetuotteet, niiden taljat ja niistä valmistetut tuotteet, kauppoihin. Mikä olisi sen parempaa lähiruokaa Suomen rannikolla kuin hylkeen liha, ja mikä olisi sen parempaa, eettisempää ja ekologisempaa vaatetta kuin villihylkeestä valmistetut vaatteet, joita itsekkin kyllä suosin, ja niitä suositaan myös tuolla Lapissa. [Tuomas Kettunen: Juurikin näin!]

Itse katson, että mikäli EU:n osalta ei saada tähän muutosta aikaan, niin tulee harkita kyllä vahvasti sitä, että hylkeistä annettaisiin sitten tiettyntyyppinen valtion maksama pyyntipalkkio. Meillä Lapissa sanotaan asia suoraan: sitä puhutellaan tapporahana.

Metsästys on kulttuurinen oikeus. Se on suomalaisen kulttuuriperintöön kuuluva, ja niin kuin edustaja Kiviranta mainitsi, hylkeen metsästys on äärettömän vaativa laji. Toivotaan todella, että myös nuoret sukupolvet innostuvat tähän.

18.34 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! On syytä muistaa tämän direktiivin tausta ja se suuri Euroopan laajuinen huoli eläinten kohtelusta ja laaja halu suitsia tätä raakalaismaista eläinten tappamista, mitä Kanadan rannikolla on jo pitkään tapahtunut. [Mikko Kärnä välihuuto]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

Hylkeenmetsästys Suomessa on ollut melko pienimuotoista kohdistuen lähinnä harmaa-hylkeeseen eli halliin. Vuosittain Manner-Suomessa saadaan saaliiksi muutama sata hallia, ja lisäksi Ahvenanmaalla on oma kiintiönsä. Maa- ja metsätalousministeriön mukaan hyljetuotteiden kauppa on maassamme taloudelliselta merkitykseltään vähäistä. Tämän vuoksi hyljekaupan kieltämisellä ei ole Suomessa kovin laajoja vaikutuksia, mutta on tärkeää silti huomioda, että edelleen metsästys omaan käyttöön saa jatkaa.

Kotimainen kala osana terveellistä ruokavaliota on erittäin kannatettava asia, ja huoli kalastuselinkeinon tulevaisuudesta on aiheellinen. Hallit aiheuttavat kalastuselinkeinolle vahinkoa muun muassa rikkomalla pyydyksiä. Tämä onkin tunnustettu ongelma, ja sen haittojen ehkäisemiseksi näistä vahingoista maksetaan nykyisin korvauksia kalastajille. Hallit eivät kuitenkaan ole se suurin ongelma eivätkä ainoa ongelma: muun muassa kalastus ei elinkeinona juuri nyt valitettavasti kiinnosta nuoria, ja tähän asiaan meidän tulisi etsiä ratkaisuja.

Hallien ei myöskään ole osoitettu uhkaavan Suomen kalakantoja, toisin kuin joskus kuulee väitettävän. Ympäristöministeriön julkaiseman uhanalaisuusarvioinnin mukaan kalalajiemme uhanalaisuuden syyt ovat muualla. Tärkeimpiä uhkatekijöitä ovat kemialliset haittavaikutukset, kuten rehevöityminen ja ympäristömyrkyt, ihmisen harjoittama ylikalastus sekä vesirakentaminen, kuten padot.

Kalastajat ovat esittäneet huolensa hyljetuotteiden kaupan kieltämisestä, koska sen pelätään vähentävän hallinmetsästystä ja kasvattavan hallikantaa ja kalastukselle aiheutuvia vahinkoja. Koska hyljetuotteiden kauppa on tähänkin asti ollut Suomessa varsin vähäistä, uskon, että hylkeenmetsästyksessä kiinnostuneet metsästäjät jatkavat metsästystä edelleen omaan tarpeeseen. Lisäksi hallitusohjelmassa on sovittu, että vahinkoa aiheuttavista halliyksilöistä voidaan alkaa maksamaan niiden poistamisen kompensoivaa korvausta, ja tämä onkin järkevää, sillä silloin metsästäminen kohdistuu nimenomaan vahinkoa aiheuttaviin yksilöihin.

Ihmisen ja hylkeen eläminen rinnakkain on mahdollista myös jatkossa. Lajin metsästäminen omiin tarpeisiin saa edelleen jatkaa, vaikka hyljetuotteiden kauppa kielletään.

Haluan tässä yhteydessä kiinnittää huomiota myös hallikantamme suojeluun. Vielä parikymmentä vuotta sitten halli oli Itämerellä harvalukuinen. Halli on kärsinyt muun muassa ympäristömyrkyistä ja vielä 70-luvulle asti maksetusta tapporahasta. Hallikannan kasvaminen 2000-luvun aikana onkin ennen kaikkea positiivinen merkki lajin tilan paranemisesta. Halli kuuluu Suomen meriluontoon, joten sen kannan elpyminen on iloinen uutinen. Suomi on sitoutunut luonnon monimuotoisuuden hupenemisen pysäyttämiseen, ja meidän tulee kaikessa toiminnassamme ottaa huomioon se, ettemme vaarana hallikannan parantunutta tilaa.

18.37 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Pitko piti pääosiltaan varsin hyvän puheenvuoron, mutta haluaisin tässä nyt kuitenkin tehdä selväksi, että tällä esityksellä ei olla missään tapauksessa kieltämässä jotakin uutta vaan ollaan jatkamassa sitä nykytilaa, joka meille on aiheutunut EU-jäsenyyden myötä. Tähän nykytilaan täytyy nyt hallituksen voimakkailla toimenpiteillä vaikuttaa, että hylkeestä valmistettua lähiruokaa ja lähivaatetta sinne kauppojen hyllyille saadaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 103/2019 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.